

PAPERS

Revista de sociologia

59

Primeres Jornades de Recerca
en el Marc Institucional de la Universitat

Coordinadora:
M. Jesús Izquierdo

DADES CATALOGRÀFIQUES RECOMANADES PEL SERVEI DE BIBLIOTEQUES
DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

Papers

Papers : Trabajos de sociología : Publicados por la Universidad Autónoma de Barcelona. — Núm. 1 (1973)- . — Barcelona : Barral Editores, 1973- . — 23 cm

Quadrimestral. — Subtítol a partir del núm. 2: Revista de sociología. — Editat per Península des del núm. 5 (1976) fins al núm. 34 (1990) ; a partir del núm. 35 (1990) publicat pel Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.

ISSN 0210-2862

I. Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia

1. Sociologia — Revistes
 2. Ciències socials — Revistes
- 301(05)
-

Equip de direcció

Carlota Solé, directora;
Montserrat Baras, Joan Botella,
Juli Busquets, Òscar Rebollo;
Sarai Samper, becària

Consell de redacció

Judith Astelarra, Esther Barbé,
Anna Cabré, Joaquim Casal,
Lluís Flaquer, Salvador Giner,
M. Jesús Izquierdo, Louis Lemkow,
Andreu Lope, Carlos Lozares,
Antonio Martín Artiles,
Josep M. Masjuan, Faustino Miguélez,
Isidre Molas, Joaquim Molins,
Enric Sanchis, Marina Subirats,
Teresa Torns, Mònica Treserra,
Josep M. Vallès, Rosa Virós

Redacció

Universitat Autònoma de Barcelona
Departament de Sociologia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 12 20. Fax 93 581 24 37

Subscripció i administració

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 17 15. Fax 93 581 20 00

Intercanvi

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Biblioteques
Secció d'Intercanvi de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 11 93

Coberta

Loni Geest & Tone Høverstad

Edició i impressió

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
Tel. 93 581 15 96. Fax 93 581 20 00

ISSN 0210-2862

Dipòsit legal: B. 25.307-1983

Impress a Espanya. Printed in Spain

Impress en paper ecològic

PAPERS és una publicació del Departament de Sociologia de la Universitat Autònoma de Barcelona fundada l'any 1972. El seu objectiu és servir de mitjà de difusió d'idees i d'investigacions originals, en el camp de la sociologia i altres ciències socials afins (psicologia, ciència política, economia, antropologia) d'interès teòric i/o relacionades amb anàlisis substantives de l'àrea llatina (tant del Mediterrani com del continent americà). La revista publica *articles*, *notes d'investigació*, *recensions* o *crítiques de publicacions* i *informes*.

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, compresos la reprografia, el tractament informàtic i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer és rigorosament prohibida sense l'autorització escrita dels titulars del «copyright», i estarà sotmesa a les sancions establertes a la Llei. S'autoritza la reproducció de l'índex i dels resums sempre que n'aparegui la procedència.

Encara que el català és la llengua oficial de PAPERS, no traslladem a aquesta llengua ni els índexs analítics, ni les paraules clau, ni els resums dels articles escrits en castellà.

L'acceptació d'articles es regeix pel sistema de censors.

Índex

Papers. Revista de Sociologia

Núm. 59, p. 1-229, 1999, ISSN 0210-2862

Les paraules clau són en llenguatge lliure.

S'autoritza la reproducció dels resums i de les pàgines de l'índex.

DOSSIER

Primeres Jornades de Recerca en el Marc Institucional de la Universitat

- 11-13 Presentació
Lope, Andreu (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
- 15 Introducció
Izquierdo, M. Jesús (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
- 17-19 **Porta, Jordi** (Fundació Jaume Bofill)
El marc institucional de la investigació. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 17-19.
- 21-23 **Cardús, Salvador** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
Sociologia de l'engany i de l'autoengany. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 21-23.
- El principal problema de la sociologia és l'excés d'informació amb què s'ha de tractar, no pas l'escassetat. Així, doncs, les epistemologies adequades a l'escassetat d'informació tals com la *indiciària*, proposada per Carlo Ginzburg, no resolen els problemes suscitats per la sociologia. En la seva exposició, l'autor proposa una epistemologia de la paradoxa que permeti donar resposta a l'anàlisi sociològica de l'engany i l'autoengany, del món que es dona per descomptat, a l'evidència i a la confusió, a la confiança i el recel, a la memòria i l'oblit, a l'humor, a les passions i als sentiments.
- 25-49 **Izquierdo, M. Jesús** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
Del elogio de la diferencia y la crítica de la desigualdad a la ética de la similitud. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 25-49, 1 tab.

Este trabajo persigue presentar lo que se podría denominar crítica de segundo orden. Parte de algunos conceptos cuyo uso se ha generalizado en la sociología del género con el fin de mostrar que los mismos no sólo son instrumentos para cuestionar la naturaleza patriarcal del orden social, sino también su síntoma. La autora sostiene que algunos aspectos de la conceptualización

relativa al sexismo y a la desigualdad social de las mujeres, son la manifestación de la identidad de género bajo condiciones patriarcales. En particular la tendencia a consignar la conveniencia de hacer visible el trabajo de las mujeres, la necesidad de evaluar el trabajo doméstico, y la utilización del término reproducción, cuando se aplica al trabajo doméstico de las amas de casa.

Palabras clave: sociología del género, trabajo doméstico, patriarcado, identidad de género.

- 51-55 **Debat. La construcció de la subjectivitat**
 Relator: **Iñiguez, Lupicinio** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Psicologia Social)
 La construcció de la subjectivitat *Papers*, 1999, núm. 59, p. 51-55
- 57-70 **Flaquer, Lluís** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
 De la família a les polítiques familiars: vicissituds d'un recorregut. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 57-70.
- En aquest article l'autor tracta d'identificar alguns elements crucials que han influenciat el seu itinerari intel·lectual i que, per tant, han contribuït a la gènesi de les seves orientacions teòriques i de les seves pràctiques de recerca. Comenta diverses menes de recerca en les quals ha participat, el principal interès de les quals era un millor coneixement de l'estructura de la família, de l'organització de l'esfera privada i de la seva evolució en les societats modernes. En els darrers anys ha incorporat al seu discurs les nocions de gènere, patriarcat i individualització, i destaca el paper de l'Estat de benestar i la importància de les polítiques familiars en la mesura que tendeixen a conformar la matriu de limitacions i oportunitats de la qual sorgeixen els valors familiars.
- 71-77 **Adelantado, José; Noguera, José Antonio** (Universitat Autònoma de Barcelona. SAPS. Departament de Sociologia)
 Reflexionando sobre las relaciones entre política social y estructura social. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 71-77.
- Este trabajo presenta los principales debates sostenidos en el SAP.S (Seminari d'Anàlisi de Polítiques Socials) de la UAB, con el objeto de elaborar un marco teórico que permita analizar las relaciones entre política social y estructura social. Partiendo de la crítica a los modelos de Esping-Andersen, de los neo-marxistas como Offe o Gough, o de teóricos sociales como Habermas, llegamos a una idea de la estructura social como compuesta por esferas de acción, desigualdades y actores colectivos. Por su parte, la política social se concibe a la vez como compensadora y constituidora de las desigualdades, y su relación con la estructura social es de carácter reflexivo.
- Palabras clave:** política social, estructura social, desigualdades, Estado de bienestar.
- 79-84 **Debat. Les polítiques socials**
 Relatora: **Izquierdo, M. Jesús** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
 Les polítiques socials. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 79-84.

El text reproduïx el debat mantingut en torn a les dues ponències presentades en relació a l'àmbit d'estudi del treball: la de Faustino Miguélez i Antonio Martín Artieles, i la de Teresa Torns i Pilar Carrasquer. En el debat es susciten reflexions sobre els aspectes (fonamentalment derivats del finançament) que poden condicionar l'elecció dels camps de recerca (el «què s'investiga»), sobre les relacions entre docència i investigació, sobre l'adequació metodològica i de les tècniques a les quals es recorre, així com a les dificultats d'ordre epistemològic en la investigació. Apareixen també en el debat referències als problemes terminològics: la utilització d'expressions com sexe, gènere o sexual, treball reproductiu, no monetari o domèstic, avui molt presents en el nostre àmbit d'estudi, no sempre es realitza de forma clara. Finalment, es ressalten els valors de la recerca en equip, que superen els inconvenients associables al treball col·lectiu.

- 85-98 **Martín Artiles, Antonio; Miguélez, Fausto** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
Entre la vida cotidiana y las transformaciones del trabajo. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 85-98.

El artículo presenta la línea de investigación del Grupo de Esatudios sobre Trabajo y Vida cotidiana, en su contenido, proyección política y metodología pluridimensional. Se presentan algunos objetivos prioritarios de las investigaciones llevadas a cabo, tanto sus aspectos teóricos y metodológico-técnicos, como sus resultados. (Redacción)

- 99-108 **Torns, Teresa; Carrasquer, Pilar** (Universitat Autònoma de Barcelona. SAPS. Departament de Sociologia)
El perquè de la reproducció. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 99-108.

L'objectiu del text és contribuir al debat sobre el perquè, el què i el com de la recerca sociològica al voltant d'una temàtica (el treball) i d'una perspectiva (les desigualtats socials que el presideixen). La contribució de les autores desenvolupa seguint una trajectòria temporal que permet veure com s'ha anat construint una determinada manera d'analitzar tot el treball existent i tots els col·lectius que hi són implicats. Així es mostra, en primer lloc, l'inici de la preocupació pel lema que encapçala aquestes pàgines, el perquè de la reproducció. En segon lloc, es clarifica el plantejament de fons que orienta aquesta aproximació al treball i, en tercer lloc, es detalla el contingut d'algunes de les recerques realitzades sota el punt de vista proposat. Finalment, s'afegeixen unes darreres reflexions sobre la validesa i les dificultats de l'enfocament plantejat. Per tal de no convertir l'exposició en un aparador del gènere disponible, cal recordar que aquestes reflexions s'insereixen en el context de discussió sobre aquesta temàtica iniciat ara fa poc més de quinze anys, per les que escriuen aquest text, a les Primeres Jornades de Sociologia Catalana, celebrades el maig de 1981.

- 109-115 **Debat. El treball**
Relator: **D'Alòs, Ramon** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)
El treball. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 109-115.

117-128 **Taula rodona.****Què és investigar? Del marc institucional a les pràctiques**

Moderadora: **Torns, Teresa** (Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Sociologia)

Què és investigar? Del marc institucional a les pràctiques. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 117-128.

MISCEL·LÀNIA**Articles**131-153 **Burchardt, Hans-Jürgen** (Universitat de Hannover. Institut de Sociologia)

¿Del fin del siglo a la crisis sin fin? Cuba: el modelo híbrido en la disyuntiva entre capital social y participación o desigualdad y fracaso político. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 131-153.

El artículo explora los elementos estructurales de la sociedad cubana, presenta los antecedentes de la crisis, documenta el proceso de reformas y, retomando aspectos de la sociología política, identifica el factor estabilizador especial del socialismo cubano para poder develar un escenario que pudiera dar a Cuba la posibilidad de una transformación civil y social.

155-172 **Penalva Verdú, Clemente** (Universitat d'Alacant. Institut de Sociologia II)

La selección de noticias como indicador de desigualdad entre naciones. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 155-172.

El artículo describe la estructura de las noticias que aparecen en las páginas internacionales de los diarios de información general más leídos en un ámbito local como es el de la provincia de Alicante. Mediante un análisis de contenido, se clasifica el conjunto de informaciones internacionales y, a partir de la determinación de las presencias y ausencias, se establece el mapa cognitivo mundial que los lectores obtienen. El objetivo principal es detectar en qué medida el «mapa» que se configura en los medios indica la desigualdad entre los países.

173-194 **Morell Blanch, Antonio** (Universitat de Lleida); **Brunet Icart, Ignasi** (Universitat Rovira i Virgili de Tarragona)

El reclutamiento de personal en la nueva sociedad informacional. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 173-194.

El artículo plantea un análisis empírico sobre las posibilidades de aplicación de las nuevas tecnologías de la información al proceso de reclutamiento de personal.

195-219 **García Espejo, Isabel** (Universidad de Oviedo, Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales. Departamento de Economía Aplicada, Área de Sociología)

Formación en el trabajo y movilidad laboral. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 195-219.

Este artículo trata de la influencia de la formación en el trabajo en el logro de la estabilidad laboral y el progreso profesional. El análisis se centra en la influencia de la formación en el trabajo en el riesgo de ir al paro, en los cambios de empleo que obedecen a la decisión del propio trabajador y en el progreso profesional dentro de la empresa.

221-222 Necrològica

Solé, Carlota

Emili Maria Boix i Selva. *Papers*, 1999, núm. 59, p. 221-222.

223-229 Ressenyes

Enric Bas. *Prospectiva; herramientas para la gestión estratégica del cambio*

(José María Tortosa)

J.C. de Pablos, N. Pascual, Y. Gómez. *La búsqueda de la calidad de vida: una aproximación interpretativa*

(Alejandro Romero)

Maria-Àngels Roque. *Dona i migració a la Mediterrània Occidental. Tradició, cultura i canvi social, repetes de la dona magrebina*

(Dra. Yolanda Aixelà)